

การประเมินศักยภาพการดำเนินงานจัดการศึกษาตามความสามารถ (ต่อ)

(Assessment of one's potential in conducting competency-based education)

ดร.ชัชวรินทร์ ชวนวัน ข้าราชการบำนาญ สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา, 11-2565

การศึกษิตตามความสามารถ (CBE-Competency-Based Education)” หรือ การเรียนรู้ตามความสามารถ (CBL-Competency-Based Learning) หรือ การฝึกอบรมตามความสามารถ (CBT-Competency-Based Training) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทรัพยากรบุคคลตามความสามารถ ที่ผู้เขียนถือว่าเป็นเรื่องเดียวกัน แต่ก็อาจมีบางคนคิดว่าเป็นคนละเรื่องเดียวกัน แล้วแต่ว่าจะมีมุมมองแบบใด สำหรับผู้เขียนมองว่าระบบ CBE เป็นภาพใหญ่ของการจัดการศึกษาตามความสามารถครอบคลุมระบบย่อย 3 ระบบ ได้แก่ 1.ระบบสมรรถนะ 2.ระบบการเรียนรู้หรือระบบการฝึกอบรม และ 3.ระบบการประเมินผล สำหรับระบบ CBL และ ระบบ CBT มีจุดเน้นที่ระบบที่ 2 คือ ระบบการเรียนรู้หรือระบบการฝึกอบรม แต่ไม่ว่าจะมีมุมมองแบบใดก็ตาม การดำเนินงานก็ต้องเริ่มต้นด้วย การระบุความสามารถหรือทักษะเฉพาะ (Identifying specific competencies or skills) ก่อนเสมอ เพื่อกำหนดผลลัพธ์ (Competencies or skills Outcome) นำไปสู่ระบบที่ 2 โดยการพัฒนาลักสูตรและหรือการประเมินความต้องการ (Training Needs) เพื่อจัดทำแผนพัฒนาสมรรถนะตนเอง (ID Plan) และก่อนเข้าสู่กระบวนการจัดการเรียนรู้/ฝึกอบรมเพื่อทำให้ผู้เรียนพัฒนาความเชี่ยวชาญตามความสามารถแต่ละอย่างหรือทักษะตามจังหวะของตนเอง จะมีการนำระบบ การประเมินคัดกรอง (RPL : Recognition Prior Learning) หรือการประเมินการเรียนรู้ก่อนหน้ามาใช้ เพื่อเปิดโอกาสสำหรับผู้เรียนบางส่วนสามารถแสดงให้เห็นว่าตนมีความเชี่ยวชาญในความสามารถหรือทักษะเฉพาะอยู่ก่อนแล้ว โดยผ่านการทดสอบหรือรูปแบบการประเมินการเรียนรู้ก่อนหน้า ซึ่งนี่คือข้อดีของระบบ CBE ที่มีความเหมาะสมสำหรับผู้เรียนหลากหลายโดยเฉพาะมีความเหมาะสมเป็นพิเศษสำหรับผู้ใหญ่ที่มีประสบการณ์ชีวิตหรือกำลังทำงานอยู่ที่อาจพัฒนาความสามารถหรือทักษะโดยไม่ได้รับการศึกษาหรือการฝึกอบรมตามระบบ หรือสำหรับผู้เริ่มเข้าเรียนในโรงเรียนหรือวิทยาลัยที่ลาออกและต้องการกลับไปเรียนต่อในระบบแต่ต้องการให้การเรียนรู้ก่อนหน้าหรือการมีทักษะที่ตนมีอยู่เป็นที่ยอมรับ สำหรับผู้เข้าเรียนตามโปรแกรมการศึกษาเต็มรูปแบบ การเรียนรู้ตามความสามารถก็ดำเนินการได้โดยผ่านโปรแกรมของมหาวิทยาลัยหรืออาจจัดโดยระบบการศึกษาแบบออนไลน์ หลังจากผ่านระบบการเรียนรู้และผู้เรียนเห็นว่าตนเองมีและแสดงความสามารถหรือทักษะตามที่กำหนดแล้ว ก็จะเข้าสู่ระบบที่ 3 คือ ระบบการประเมินผล (Competency-Based Assessment) เพื่อให้มีคุณสมบัติที่สมบูรณ์ ได้รับ 'ตราสัญลักษณ์' ผ่านการรับรอง เช่น ประกาศนียบัตร อนุปริญญา ต่อไป

ในตอนนี ผู้เขียนจะนำเสนอบทเรียนในการดำเนินงานการศึกษาตามความสามารถต่อไป คือ บทเรียนที่ 7 การมีส่วนร่วมของนักเรียนในห้องเรียน (Student Involvement in the Classroom) บทเรียนที่ 8 การสร้างการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ (Developing Competency-Based Instruction) และบทที่ 9 การพัฒนาและการใช้รูบริกในระบบการประเมิน (Developing & Using Rubrics)

**บทเรียนที่ 7 การมีส่วนร่วม
ของนักเรียนใน
ห้องเรียน (Student
Involvement
in the Classroom)**

**1. บทบาทของครูผู้สอน
และในฐานะที่เป็นครู**

ในบทเรียนนี้ กล่าวถึง **บทบาทของครูผู้สอนและในฐานะที่เป็นครู** ที่ต้องให้ความสำคัญหลายประการต่อนักเรียนที่เป็นรากฐานสำหรับการศึกษาตามความสามารถ (CBE) ได้แก่ **บทบาทของครูผู้สอนและในฐานะที่เป็นครู** ในสภาพทั่วไปครูต้องเผชิญกับแรงกดดันมากมาย ครูต้องตอบสนองความต้องการของผู้บริหารในโรงเรียนและเขตการศึกษา ครูต้องเผชิญกับแรงกดดันจากครอบครัวและชุมชนในบางครั้ง แต่บทบาทสำคัญในฐานะครูที่ต้องให้กับนักเรียน ได้แก่

1. ครูต้องให้ความสำคัญกับนักเรียนเป็นอันดับแรกเสมอ ครูต้องเป็นตัวแทน (ปากเสียง) ให้กับนักเรียนที่ไม่มีใครสนับสนุนหรือดูแลความต้องการและพูดในนามของพวกเขา เนื่องจากครูอยู่ในตำแหน่งที่สามารถเข้าใจความต้องการส่วนบุคคลและการพัฒนาของนักเรียนโดยไม่มีใครเหมือน และเนื่องจากความต้องการของนักเรียนเหล่านี้มีปฏิสัมพันธ์กับนโยบาย แผนงาน และการเมืองโดยรอบ การที่ครูจะให้ความสำคัญกับนักเรียนเป็นอันดับแรกได้นั้น ครูจึงต้องใช้ความกล้าหาญและความทุ่มเทตนเองอย่างมากในการทำหน้าที่ แต่ก็ เป็นวิธีการสอนที่คุ้มค่าและเป็นสิ่งที่ครูทั้งหลายพึงกระทำ

2. ความต้องการของนักเรียนต้องมาก่อนความต้องการของครูเอง ต้องคำนึงถึงความต้องการของนักเรียนเป็นอันดับแรกในห้องเรียน หมายถึง ครูมองนักเรียนมีความสำคัญสูงสุดในใจของตนเองและคิดถึงพวกเขาทุกคนในฐานะบุคคลที่ครูต้องมีส่วนร่วมในการฝึกฝนในห้องเรียนทุกวัน โดยการวางแผนและบังคับใช้บทเรียนและกิจกรรมที่คำนึงถึงนักเรียน ครูต้องเป็นนักการศึกษาที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ออกแบบพื้นที่ทางกายภาพของห้องเรียนตลอดจนบทเรียนและกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ นักเรียนมีส่วนร่วม มีแรงจูงใจ และสามารถเรียนรู้ได้

3. คำนึงถึงนักเรียนเป็นอันดับแรกในการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง ในการวางแผนหลักสูตรและการพัฒนาที่ใช้แนวทางที่อิงตามผลลัพธ์ (outcome) หรือมีการพิจารณาวิธีที่จะทำให้แน่ใจว่าเขาจะมีความพร้อมสำหรับการเรียนต่อในวิทยาลัยหรือการประกอบอาชีพเป็นอย่างดีเมื่อจบการศึกษาจากโรงเรียนที่เรียนอยู่

**2. ครูปรับกลยุทธ์/วิธีการ
สอนด้วยการประเมิน
ตนเอง**

การสะท้อนตนเองเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต ซึ่งในโลกของการศึกษาความสำเร็จและความล้มเหลวของนักเรียนอาจเป็นความแตกต่างได้ ดังนั้น ครูจึงต้องประเมินตนเองเกี่ยวกับการปรับกลยุทธ์ วิธีการประเมินและปรับเปลี่ยนการสอนของตนให้รองรับบทบาทในห้องเรียน ซึ่งกระทำได้โดยหน่วยงานสถานศึกษาให้การสนับสนุนให้ครูได้รับการฝึกอบรมหรือพัฒนาในด้านกลยุทธ์การสอน การประเมินผล โดยเฉพาะตามแนวทางการจัดการศึกษาตามความสามารถ

- 3.ให้ความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ทั้งความหมาย ปัจจัยที่เกี่ยวข้องและการวิจัย**
- ในการจัดการศึกษาตามความสามารถ มีจุดเน้นที่ผลลัพธ์ความสามารถ ดังนั้น ครูผู้สอนจึงต้องทำความเข้าใจที่ชัดเจนว่าผลลัพธ์หรือผลสัมฤทธิ์ความสามารถของนักเรียนคืออะไร? ทั้งคำจำกัดความทั่วไปของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การกำหนดปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถของนักเรียนในการบรรลุผล และอธิบายได้ว่างานวิจัยใดที่แสดงให้เห็นเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ประสบความสำเร็จของนักเรียน
- 4.การใช้หลักมนุษยนิยมในห้องเรียน ภาพรวมและตัวอย่างการสอนเชิงปฏิบัติ**
- มนุษยนิยม (Humanism) เป็นสาขาหนึ่งของจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีของอับราฮัม มาสโลว์และคาร์ล โรเจอร์ส มีหลักการในแนวคิดที่ว่าผู้คนที่ต้องการเติบโตและเติมเต็มศักยภาพสูงสุดของตนเอง ซึ่งมีหลักการสำคัญของมนุษยนิยมบางประการที่สามารถนำมาใช้ในห้องเรียนได้
- ประเด็นสำคัญของ CBE คือ ครูจะให้นักเรียนแสดงความสามารถหรือศักยภาพของตนเองได้อย่างไร ครูจึงต้องศึกษาเกี่ยวกับหลักการแนวคิดมนุษยนิยมและการประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติสำหรับห้องเรียน เพื่อจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนเรียนรู้ถึงวิถีที่การเรียนรู้ด้วยตนเองและการประเมินตนเองสามารถนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียนได้อย่างไร
- 5.การคำถามสะท้อนบทเรียน reflection process**
- การศึกษาแบบ CBE เน้นที่การแสดงออกถึงความสามารถของผู้เรียน เทคนิคการสะท้อนบทเรียนและไตร่ตรองการเรียนรู้เป็นวิธีที่ดีที่สุดวิธีหนึ่งในการรวมทักษะและความรู้ที่นักเรียนได้รับ ดังนั้น ครูผู้สอนจึงต้องเรียนรู้ว่าภาพรวมพื้นฐานของกระบวนการสะท้อนบทเรียนหรือไตร่ตรองและรวมถึงคำถามที่จะกระตุ้นให้นักเรียนเริ่มกระบวนการไตร่ตรองอะไรเป็นคำถามสะท้อนความคิดที่ดี มีความเข้าใจที่ชัดเจนทั้งความหมายและตัวอย่างว่าคำถามสะท้อนความคิดจะมีลักษณะอย่างไร ครูมีคำแนะนำเพื่อช่วยเหลือนักเรียนในการสะท้อนบทเรียนหรือเริ่มคิดไตร่ตรองอย่างไร เป็นต้น
- 6.ใช้แฟ้มข้อมูลนักเรียน Student Data Binders**
- แฟ้มข้อมูลนักเรียนคืออะไร - เป็นแฟ้มบันทึกข้อมูลของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนสามารถติดตามความคืบหน้าในการเรียนรู้ของตนเองและติดตามข้อมูลการประเมินได้ ซึ่งมาจากผู้เรียนร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนและมีการประเมินตามระยะต่างๆ ผลการประเมินจะทำให้นักเรียนมีส่วนได้ส่วนเสียในความก้าวหน้าของตนเองและมีโอกาสประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยตนเอง นี่เป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้ใหญ่เพื่อให้ประสบความสำเร็จ โดยครูกลายเป็นหุ้นส่วนและผู้ทำงานร่วมกันในความสำเร็จของนักเรียน
- 7.ใช้การประเมินตนเองของนักเรียนและการประเมินโดยเพื่อน**
- เพื่อให้มีข้อมูลในแฟ้มนักเรียน ในข้อ 6 รูปแบบการประเมินตนเองของนักเรียนและการประเมินโดยเพื่อนจึงเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ที่จะช่วยให้นักเรียนเรียนรู้การสะท้อนกลับที่สำคัญและทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
- Student Self-Assessment & Peer Assessment**
- ในส่วนนี้ครูต้องเป็นผู้ช่วยเหลือและให้ความชัดเจน ในการทบทวนวิธีการใช้การประเมินตนเองและการประเมินโดยเพื่อนในห้องเรียน

<p>8. ใช้การติดตาม ความก้าวหน้าของ นักเรียนแต่ละคน</p> <p>Monitoring the Progress of Individual Students</p>	<p>เป็นกิจกรรมสำคัญอันดับแรกที่ต้องมีแนวคิดที่ชัดเจนเกี่ยวกับการวางแผนการสอน สำหรับนักเรียนเพื่อติดตามระดับทักษะของนักเรียน ดังนั้นครูต้องศึกษาหลักการและ วิธีการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน และอธิบายวิธีการติดตามและบันทึก ความก้าวหน้าของนักเรียนแต่ละคนและแสดงให้เห็นวิธีการนำไปใช้ในห้องเรียน</p>
<p>บทเรียนที่ 8 การสร้าง ระบบการประเมินผลที่มี ประสิทธิภาพ</p> <p>Developing Effective Competency-Based Assessments</p>	<p>ในบทเรียนที่ 8 นี้ ผู้เขียนจะกล่าวถึงระบบการประเมินความสามารถของผู้เรียนในส่วนที่ สำคัญๆพอสังเขป เนื่องจากระบบการประเมินความสามารถ (Competency-Based Assessment) เป็นระบบการจัดการศึกษาตามความสามารถ ระยะที่ 3 ที่เป็นหัวใจและ เกี่ยวข้องกับของระบบการจัดการศึกษาตามความสามารถทุกระยะ มีเนื้อหาค่อนข้างมาก และเป็นระบบ ซึ่งผู้เขียนจะนำเสนอข้อเขียนเรื่อง การประเมินสมรรถนะในระบบการจัด การศึกษาตามความสามารถ โดยเฉพาะ</p> <p>ผู้เขียนจะเสนอเรื่องการประเมินผล 2 เรื่อง ดังนี้</p>
<p>1. การสร้างระบบการ ประเมินผล (Creating Effective Assessments)</p>	<p>การประเมินการศึกษาเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ ภาพรวมของการประเมิน และประโยชน์การประเมินส่งผลต่อทั้งครูและนักเรียนและรูปแบบการประเมินทั่วไปใน สามรูปแบบ</p> <p>ความพร้อมทางวิชาการในการประเมินของหน่วยงานสถานศึกษา</p> <p>1. ก่อนเริ่มการสอน/การฝึกอบรม ครูควรใช้การประเมินที่แตกต่างกันเพื่อกำหนดสิ่งที่ นักเรียนรู้มีการเรียนรู้มาก่อนเกี่ยวกับหัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง เช่น วิธีการประเมินความรู้และ ทักษะเดิมของนักเรียน ซึ่งเรียกว่า การประเมินคัดกรอง (RPL : Recognition of Prior Learning) หรือการประเมินการเรียนรู้ก่อนหน้า (PLA : Prior Learning Assessment) (โปรดศึกษาเรื่องการประเมินแบบ RPL อย่างลึกซึ้ง)</p> <p>2. การจัดการศึกษาตามความสามารถ หน่วยงานสถานศึกษาต้องกำหนดความพร้อมทาง วิชาการ ทั้งคำจำกัดความและการประเมิน อภิปรายปัจจัยที่กำหนดความพร้อมทาง วิชาการ และหารือเกี่ยวกับกลยุทธ์ในการสนับสนุนและประเมินความพร้อมของนักเรียน</p> <p>คุณภาพของการประเมินที่ดี (Qualities of Good Assessments)</p> <p>3. การประเมินต้องมีคุณสมบัติที่ทำให้การประเมินมีประสิทธิภาพ ทั้งมาตรฐาน การปฏิบัติ จริง ความน่าเชื่อถือ & ความถูกต้อง ในส่วนนี้ หน่วยงานสถานศึกษาและครูต้องศึกษา เรียนรู้เกี่ยวกับคุณสมบัติของการประเมินที่ดี ความน่าเชื่อถือ มาตรฐาน ความถูกต้อง และการปฏิบัติจริงที่ชัดเจน</p> <p>การประเมินอย่างเป็นทางการ และการประเมินอย่างไม่เป็นทางการในห้องเรียน (Formal and Informal Assessments)</p>

4. การประเมินอย่างเป็นทางการ คือ การทดสอบที่วัดอย่างเป็นระบบว่านักเรียนเข้าใจผลลัพธ์การเรียนรู้ได้ดีเพียงใด ทั้งตัวอย่างและประเภท จึงต้องเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการประเมินอย่างเป็นทางการและทดสอบความรู้ด้วยแบบทดสอบ

การประเมินผลความสามารถรูปแบบต่างๆ

5. สำหรับการประเมินอย่างไม่เป็นทางการที่ใช้ในห้องเรียน จะครอบคลุมถึงการประเมินที่ไม่เป็นทางการทั้งประเภทและตัวอย่าง จึงต้องเรียนรู้เพื่อประเมินความเข้าใจด้วยการทำแบบทดสอบสั้น ๆ

6. ระบบการจัดการศึกษาตามความสามารถใช้วิธีการและแบบประเมินแบบต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น **formative assessments, summative assessments, Performance assessments**

6.1 การประเมิน Formative Assessment สามารถช่วยครูวางแผนการสอนที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

6.2 การประเมินสรุป Summative Assessments คือ การประเมินขั้นสุดท้ายของการจัดการศึกษาระบบ CBE

(ขอให้เรียนรู้เพิ่มเติมการประเมินทั้งสองแบบทั้งการประเมินในเชิงโครงสร้างคืออะไร เหตุใดจึงมีความสำคัญ และกลยุทธ์ต่างๆ ที่คุณสามารถนำไปใช้ในห้องเรียนได้)

การประเมินและการให้คะแนนในห้องเรียนที่อิงตามความสามารถ

7. การกำหนดเกณฑ์และการให้คะแนนและการประเมินภายในห้องเรียนที่อิงตามความสามารถ จะต้องมีการกำหนดขึ้นเพื่อจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนด้วยการวัดความสามารถของนักเรียนอย่างแม่นยำยิ่งขึ้นและเปิดโอกาสให้นักเรียนรู้ว่าตนเองมีระดับความก้าวหน้าหรือยังไม่มีความสามารถ

การพัฒนากระบวนการประเมินเพื่อการเรียนรู้ที่ลึกซึ้ง

8. หน่วยงานสถานศึกษาต้องกำหนดและอธิบายกระบวนการพัฒนาระบบการประเมินเพื่อให้เป็นบริบทสำหรับการเรียนรู้เชิงลึก ด้วยการกำหนดวิธีสร้างแบบทดสอบที่ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้ดีที่สุด

8. การรวบรวมข้อมูล

หน่วยงานสถานศึกษาต้องมองหาวิธีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนและปรับปรุงการสอน ทั้งการใช้วิธีการรวบรวมข้อมูล (Plus Minus Delta) ทั้งในห้องเรียนและบทเรียน

หมวดลบ (Minus) คือ ส่วนที่นักเรียนทำได้ไม่ดี ซึ่งอาจรวมถึงแนวคิดที่ยังไม่เข้าใจหรือทักษะที่ยังไม่เข้าใจ

หมวดเดลต้า (Delta) เป็นส่วนติดตามการเปลี่ยนแปลงการสอนและวางแผนเพื่อสร้างจุดแข็งของนักเรียนและจัดการกับอุปสรรค

2.การพัฒนาและกำหนด

เกณฑ์การให้คะแนน

(รูบริก)

Developing & Using Grading Rubrics

เกณฑ์การให้คะแนน (รูบริก-Rubric) คืออะไร?

รูบริก เป็นเครื่องมือ ที่ระบุความคาดหวังและคะแนนสำหรับแต่ละแง่มุมของการทำงานอย่างชัดเจน รูบริกใช้เพื่อให้แน่ใจว่าได้คะแนนที่สม่ำเสมอและยุติธรรมสำหรับนักเรียนทุกคนในงานที่ได้รับมอบหมาย สามารถมอบให้นักเรียนก่อนการมอบหมายเป็นรายการตรวจสอบเพื่อให้พวกเขาทำงานได้ตามมาตรฐานที่ผู้สอนกำหนด การรวมรูบริกในการสอนการรู้หนังสือช่วยขจัดความคลุมเครือในข้อกำหนดของการประเมิน

รูบริก เป็นเครื่องมือที่แสดงมาตรฐานที่คาดหวังสำหรับงานที่ได้รับมอบหมาย แสดงให้นักเรียนเห็นว่าสิ่งที่ต้องปรับปรุงคืออะไร การเรียนรู้วิธีใช้รูบริกสำหรับการรู้หนังสือ ครูต้องสามารถอธิบายความหมายรูบริกและอธิบายว่าครูจะใช้รูบริกเพื่อปรับปรุงการสอนการรู้หนังสือได้อย่างไร

รูบริก คือ ประเภทหนึ่งของเครื่องมือการประเมินสมรรถนะซึ่งจำเป็นต้องสร้างขึ้นเมื่อการจัดการศึกษาตามความสามารถเข้าสู่ในระยะที่ 2-การเรียนรู้ และ3-การประเมินสมรรถนะ การสร้างเครื่องมือแบบรูบริกจะกำหนดมาตรฐานวัดออกเป็นระดับตั้งแต่ระดับต่ำจนถึงระดับสูง มีหลักการทั่วไปว่าผู้เรียนจะมีความสามารถตามระดับ ผลการประเมินปรากฏในระดับใด แสดงว่าผู้เรียนจะต้องมีสมรรถนะที่กำหนดในระดับก่อนหน้านั้นก่อนมีงานการประเมินหลายประเภทที่ครูสามารถใช้รูบริกในการวิเคราะห์ องค์รวมและการพัฒนาเพื่อประเมินการเติบโตของนักเรียนได้ แต่เราจะประเมินการประเมินเหล่านั้นอย่างไร ครูจึงจำเป็นต้องเรียนรู้เกี่ยวกับรูบริกประเภทต่างๆ และข้อดีและข้อเสียของรูบริกแต่ละประเภท

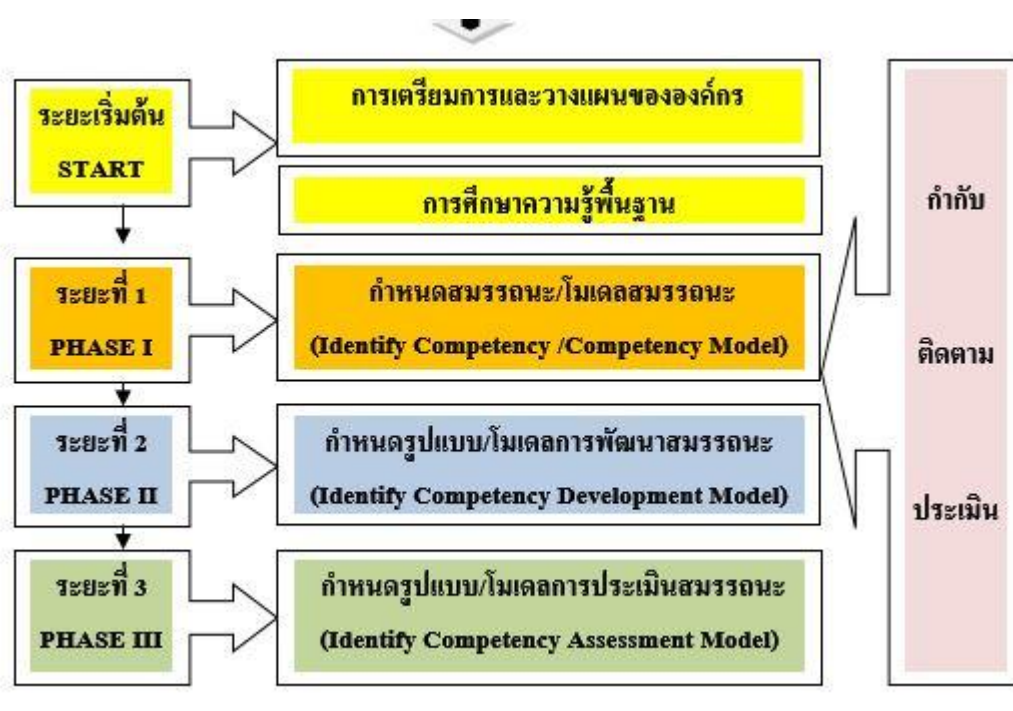
ระดับความสามารถหรือมาตรฐานวัดความชำนาญ (Proficiency Scale) คืออะไร?

ทั้งคำจำกัดความ คำอธิบาย และตัวอย่าง ให้อ่านกลับไปเรียนรู้ในข้อเขียนเรื่อง การสร้างโมเดลสมรรถนะในหัวข้อการกำหนดองค์ประกอบสมรรถนะ หรือการเขียนข้อความสมรรถนะ

การเขียนรูบริกตามความสามารถที่มีประสิทธิภาพ วิธีเขียนรูบริกตามความสามารถที่มีประสิทธิผล จะระบุข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับระดับประสิทธิภาพ คุณลักษณะ และตัวบ่งชี้ระดับประสิทธิภาพ ที่จะอธิบายสิ่งที่รูบริกเหล่านี้แสดงพฤติกรรมความสำเร็จเกี่ยวข้องของ (รูบริกเป็นวิธีเขียนรายการพฤติกรรมบ่งชี้สมรรถนะ (BI-Behavioral Indicators) ซึ่งโดยทั่วไปเรานิยมเขียนตามหลักการเรียนรู้ และใช้คำกริยาการกระทำ (Action Verb) ของบลูม (Bloom's Taxonomy) ....โปรดศึกษาเพิ่มเติมเรื่อง การสร้างเครื่องมือประเมินสมรรถนะแบบ รูบริก (Rubrics) อย่างลึกซึ้ง

บทสรุป

ข้อเขียนเรื่องการประเมินศักยภาพการดำเนินงานจัดการศึกษาตามความสามารถ ที่เสนอมามากมายตอนนี้ ถ้าพิจารณาในภาพรวมจะพบว่าการดำเนินงานจัดการศึกษาตามความสามารถนั้น หน่วยงานสถานศึกษาต้องมีศักยภาพในการดำเนินการด้านต่างๆตามระบบการจัดการศึกษาตามความสามารถ 4 ระยะดังที่ได้นำเสนอมาโดยตลอด นั่นคือ

ในแต่ละระยะ (Phase) การดำเนินงานจะประกอบด้วยกิจกรรมที่หน่วยงานสถานศึกษาต้องดำเนินการ เริ่มตั้งแต่ ระยะเริ่มต้น (Start) ที่เป็นขั้นเริ่มต้น ต้องเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับ แผนงานโครงการ คณะทำงาน บุคคล ทรัพยากร และ ฯลฯ และในระยะอื่นๆทั้ง 4 ระยะก็มีกิจกรรมที่ต้องดำเนินการมากมาย (ให้ย้อนกลับไปดูข้อเขียนที่เสนอเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินงานจัดการศึกษาตามความสามารถว่าต้องทำอะไรบ้าง) ทั้งหลายทั้งปวงเหล่านี้เป็นสิ่งที่ต้องประเมินตนเองว่าท่านและองค์กรของท่านมีศักยภาพในการดำเนินการระบบ CBE อย่างไร ก่อนที่จะลงมือดำเนินการจริง จึงหวังว่า หน่วยงานสถานศึกษาทั้งหลายที่จะพัฒนาระบบการจัดการศึกษาตามความสามารถได้มีความมุ่งมั่นไปสู่ความสำเร็จ “ไม่ถอดใจ” เสียก่อน เพราะการพัฒนาระบบ CBE นั้น “ไม่ง่าย” แต่ก็ “ไม่ยาก” ที่ท่านจะมุ่งไปให้ถึง “เป้าหมาย” ขอให้กำลังใจครับ.

บทวิพากษ์

ผู้เขียนไม่ได้มีตำแหน่งเป็นผู้เชี่ยวชาญ ก่อนเกษียณเป็นเพียงนักทรัพยากรบุคคลชำนาญการพิเศษ แต่ได้ศึกษาเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับความสามารถ หรือสมรรถนะ (Competency) มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2540 จากเอกสาร ตำรา หนังสือ งานวิจัยและสื่อทาง Internet มีประสบการณ์การเป็นผู้ให้การฝึกอบรม วิทยากรและ

การปฏิบัติการในเรื่องสมรรถนะมาประมาณ 20 ปีกว่าๆ มีผลงานสำคัญในปี 2551 คือ การพัฒนาโมเดลสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษา (4 ตำแหน่ง คือ ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและรองฯ) และในปี 2564-2565 ได้มีโอกาสเป็นที่ปรึกษาและผู้ให้การอบรมการจัดทำโมเดลสมรรถนะของศึกษานิเทศก์ สป.ศธ.และโมเดลสมรรถนะวิชาชีพศึกษานิเทศก์ และรองศึกษานิเทศก์ รวมทั้งได้พัฒนางานวิจัยและเอกสารเกี่ยวกับสมรรถนะไว้พอสมควร จึงทำให้พอรู้และเข้าใจเรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการจัดการศึกษาตามความสามารถอยู่บ้าง โดยเฉพาะเมื่อการจัดการศึกษาของโลกหันมาให้ความสนใจและมีการนำสมรรถนะมาใช้ใน “ระบบการจัดการศึกษาตามความสามารถ (Competency-Based Education)” และเห็นว่าประเทศของเรายังมีเอกสาร ตำราเกี่ยวกับเรื่องนี้ที่เป็นภาษาไทยที่จะให้ผู้สนใจค้นคว้าได้น้อยมาก จึงได้เริ่มเขียนข้อเขียนเกี่ยวกับเรื่องนี้ขึ้น โดยได้รับความอนุเคราะห์จาก website gotoknow.com ใจดีให้ผู้เขียนเสนอเรื่องราวใน gotoknow.com โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายนับเป็นเวลาประมาณ 8-10 ปีมาแล้ว ซึ่งผู้เขียนก็ได้แต่รู้สึกขอบพระคุณ gotoknow.com ตลอดมาจนถึงปัจจุบันได้เสนอข้อเขียนเกี่ยวกับสมรรถนะไว้ใน gotoknow.com ประมาณ 200 เรื่อง ซึ่งผู้สนใจที่จะอ่านเอกสารเป็นภาษาไทย ก็สามารถเข้าไปศึกษาและ Download เอกสารไว้เรียนรู้ได้ โดยไปที่ google.com พิมพ์คำว่า ดร.ชัชรินทร์ ชวนวัน ที่หน้าจอก็จะสามารถคลิกเข้าไปที่บันทึกข้อเขียนดังกล่าว ซึ่งผู้เขียนยินดีและเปิดโอกาสในการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นกับผู้สนใจทุกระดับ ทั้งนี้มีเจตนาเพื่อให้ผู้สนใจได้อ่านข้อเขียนที่เป็นภาษาไทยเท่านั้นไม่ได้มีเจตนาเป็นอย่างอื่น

.....

ตอนต่อไป : จะเขียนถึงการฝึกอบรมระบบการจัดการศึกษาตามความสามารถ ทั้ง 4 ระยะว่า
มีกิจกรรมสำคัญอะไรบ้างที่ผู้ให้การฝึกอบรมหรือคณะทำงานต้องทำ